

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
LƏNKƏRAN DÖVLƏT UNIVERSİTETİ**

«TƏSDİQ EDİRƏM»
TƏDRİSİN TƏŞKİLİ VƏ TƏLİM
TEKNOLOGİYALARI ÜZRƏ PROREKTOR
VƏZİFƏSİNİ İCRA EDƏN

 DOS. Z. MƏMMƏDOV
"20" 05 2025-ci il

FƏNN SILLABUSU

İXTİSAS: 050709 -TORPAQŞÜNASLIQ VƏ AQROKİMYA

FAKÜLTƏ: AQRAR VƏ MÜHƏNDİSLİK

KAFEDRA: FİZİKA, KİMYA VƏ BİOLOGİYA

I. FƏNN HAQQINDA MƏLUMAT:

FƏNNİN ADI: ÜMUMİ KİMYA

FƏNN PROQRAMI: (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 24.08.2020-ci il tarixli F-383 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş proqram)

KODU: İPF –B03

TƏDRİS İLİ: I (2024-2025) SEMESTR: II

TƏDRİS YÜKÜ: CƏMİ: AUDİTORİYA SAATI 50, AUDİTORİYADAN KƏNAR -36 s. - MÜHAZİRƏ-10s. LABORATORİYA-4 s

TƏDRİS FORMASI: QİYABİ

TƏDRİS DİLİ: AZƏRBAYCAN DİLİ

AKTS ÜZRƏ KREDİT: 5

II.MÜƏLLİM HAQQINDA MƏLUMAT: k.ü.f.d., dos. BABAYEVA İNARA HƏNİFƏ qızı

MƏSLƏHƏT GÜNLƏRİ VƏ SAATI:

E-MAIL ÜNVANI: babayeva.inara@lsu.edu.az

KAFEDRANIN ÜNVANI: LƏNKƏRAN ş, HACI ZEYNALBDİN TAĞİYEV 108

III.TÖVSIYYƏ OLUNAN DƏRSLİKLƏR VƏ DƏRS VƏSAİTLƏRİ:

ƏSAS ƏDƏBİYYAT

1. R. İsmayılova, S. Əliyev, Y.Qəhrəmanlı, S. İsmayılova "Ümumi kimya" Bakı, 2023
2. T.M.İlyaslı. "Ümumi və qeyri-üzvi kimya". Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2016.
3. Ə.A. Əlbəndov "Ümumi kimya" Ali məktəblər üçün dərslik Bakı, 2011
4. Ə.B. Əiyev "Ümumi kimya" Universitet tələbələri üçün dərslik Bakı, 2005

ƏLAVƏ ƏDƏBİYYAT

1. S.Ə.Həsənova, V.S.Ramazonov "Kimya praktimu"./Dərs vəsaiti Bakı:"İqtisad universiteti". 2013.
2. G.H.Güllərli, N.Q. Məmmədova, G.E.İmrəliyeva "Qeyri-üzvi kimya praktikumu". Bakı 2019.

IV. PREREKVİZİTLƏR: "Ümumi kimya" fənninin tədrisi üçün öncədən heç bir fənnin tədrisi vacib deyil.

V. KOREKVİZİTLƏR: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. FƏNNİN TƏSVİRİ:

Kimya elminin təməllərini öyrətmək, onların həyatda tətbiqi haqqında anlayış formalaşdırmaq, kimyanın qanun və qanunauyğunluqları, fiziki-kimyəvi hadisələr, atomun quruluşu, Dövri qanun, qeyri-üzvi birləşmələrin oksidlər, əsaslar, turşular, duzlar sinifləri, kimyəvi reaksiyaların tipləri, kimyəvi kinetika, məhlullar, kimyəvi reaksiyaların növləri, elektrolitik dissosiasiya, hidroliz və elektrolizi öyrətmək, tələbələrin kimya üzrə biliklərinin artmasına, tənqidi düşünmə qabiliyyət və problem həll etmə bacarıqlarının inkişafına şərait yaratmaq kursun məqsədlərindən biridir.

VII. FƏNNİN MƏQSƏDİ:

Kimya elminin məqsəd və vəzifələri, elmi tədqiqat metodları, kimyəvi təcrübələr və digər elmlərlə əlaqəsi haqqında təsəvvürlərin formalaşdırılması, kimya fənninə qarşı tələbələrdə maraq oyatmaq, digər fundamental elm sahəsi kimi ümumi kimyanın da bir fənn kimi universitetlərin, texniki, ekoloji və neft profilli ali təhsil müəssisələrinin tələbələri üçün tədrisinin vacib olduğunu və kimyanın imkanlarından düzgün yararlanma və bəhrələnmə bilən kimyaçı kadrların yetişdirilməsi məqsədini daşıyır.

VIII. Davamiyyətə verilən tələblər:

Tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona dərslərdə davamiyyətə *görebə* verilmir. Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı *Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına* uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır, haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

IX. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi *100 ballı* sistemlə qiymətləndirilir. Bundan *50 balı* tələbə semestr ərzində, *50 balı* isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan *50 bala* aşağıdakılar aiddir:

20 bal – laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə;

30 bal – kollokvium nəticələrinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı *50-dir*.

QIYMƏT MEYARLARI AŞAĞIDAKILARDIR:

Qiymətləndirmə zamanı *Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına* uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən *5 sual* daxil edilir. Hər sual *10 bala* qədər qiymətləndirilə bilər.

10 bal – tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

9 bal – tələbə materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.

8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.

7 bal – tələbə materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.

6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.

3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.

1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ YEKUN QIYMƏTLƏNDİRMƏ (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

X. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

XI. Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 10 saat

№	KEÇİRİLƏN MÜHAZİRƏ MÖVZULARININ MƏZMUNU	Saat	Tarix
	KİMYANIN İLK ANLAYIŞLARI VƏ ƏSAS QANUNLARI		
1	Plan : 1.Kimyəvi element , kimyəvi işarələr və formullar 2.Kimyayın əsas qanunları: a)Maddə kütləsinin saxlanması qanunu b)Maddə tərkibinin sabitliyi qanunu c)Həcm nisbətlər qanunu d)Avoqadro qanunu e)Ekvivalentlər qanunu Əsas mənbə: [1-3]	2	
2	ATOMUN QURULUŞU. MENDELEYEVİN DÖVRİ QANUNU VƏ ELEMENTLƏRİN DÖVRİ SİSTEMİ Plan: 1.Atom modelləri. Atom quruluşu 2.Mendeleeyevin dövrü qanunu 3.Kimyəvi elementlərin dövrü sistemi: böyük və kiçik dövrlər, qruplar və yarımqruplar Əsas mənbə: [1-3]	2	
3	KİMYƏVİ RABİTƏLƏRİN NÖVLƏRİ. QEYRİ -ÜZVİ BİRLƏŞMƏLƏRİN MÜHÜM SİNİFLƏRİ Plan: 1.Kovalent rabitə 2.İon rabitə 3.Metal rabitə 4.Hidrogen rabitə 5. Oksidlər, əsaslar, turşular, duzlar: tərkibi , alınması , xassələri Əsas mənbə: [1-3]	2	
4	KİMYƏVİ KİNETİKA VƏ TARAZLIQ . MƏHLULLAR Plan: 1.Kimyəvi reaksiyanın sürəti və ona təsir edən amillər . 2.Məhlulların ümumi xarakteristikası 3.Dispers sistemlər 4.Heterogen sistemlər Əsas mənbə: [1-3]	2	
5	ELEKTROKİMYƏVİ PROSESLƏR Plan: 1.Elektrolitik dissosiasiya 2.Oksidləşmə-reduksiya reaksiyaları 3.Elektroliz 4.Metal və ərintilər Əsas mənbə: [1-3]	2	
	Cəmi:	10	

XII. Fənn üzrə tələblər və tapşırıqlar:

Tələbə fənnin tədrisində əsasən bu bənddə qeyd edilən əsas nüans və məqamları- fənnin predmetini, üsul və metodlarını, mövzunun mahiyyətini aydınlaşdırmağı, əsas anlayışlar, ifadə, tərif, formul və düsturların məna və əhəmiyyətini dərk etməyi, mövzudan irəli gələn problemin anlaqlı şəkildə izah etməyi bilməli və bacarmalıdır.

XII. FƏNN ÜZRƏ TƏLƏBLƏR, TAPŞIRIQLAR:

Tələbə fənnin tədrisində əsasən bu bənddə qeyd edilən əsas nüans və məqamları- fənnin predmetini, üsul və metodlarını, mövzunun mahiyyətini aydınlaşdırmağı, əsas anlayışlar, ifadə, tərif, formul və düsturların məna və əhəmiyyətini dərk etməyi, mövzudan irəli gələn problemin anlaqlı şəkildə izah etməyi bilməli və bacarmalıdır.

XIII. FƏNN ÜZRƏ TƏLİMİN NƏTİCƏLƏRİ:

- “ÜMUMİ KİMYANIN” fənni kimyanın fundamental qanunlarının mahiyyətini öyrənir.
- “ÜMUMİ KİMYANIN” fənni kimyanın fundamental qanunlarının riyazi çıxarışlarını öyrənir.
- “ÜMUMİ KİMYANIN” fənni kimyanın tədrisində təlim-tərbiyənin yollarını öyrənir.

XIV FƏNN ÜZRƏ İMTAHAN SUALLARI :

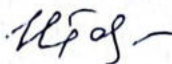
1. Kimya fənninin predmeti, inkişafı
2. Fiziki və kimyəvi hadisələr
3. Maddələrin təsnifatı
4. Kimyanın əsas anlayışları: kimyəvi element , kimyəvi işarələr və formullar
5. Atomun quruluşu
6. Maddə kütləsinin saxlanması və maddə tərkibinin sabitliyi qanunu.
7. Həcmi nisbətlər və Avoqadro qanunu.
8. Kimyəvi elementlərin dövrü sistem cədvəli, Mendeleyevin elementləri dövrü qanunu.
9. Dövrələr, qruplar, yarımqruplar: böyük və kiçik dövrələr, əsas və əlavə yarımqruplar.
10. Kimyəvi rabitələr, tipləri: kovalent rabitə və ion rabitə.
11. Kimyəvi rabitələr, tipləri: metal və hidrogen rabitə
12. Oksidlər: tərkibi , alınması , xassələri
13. Turşular: tərkibi , alınması , xassələri
14. Əsaslar: tərkibi , alınması , xassələri
15. Duzlar: tərkibi , alınması , xassələri
16. Kimyəvi reaksiyanın sürəti, təsir edən amillər
17. Kimyəvi tarazlıq
18. Dispers sistemlər
19. Heterogen sistemlər
20. Məhlulların ümumi xarakteristikası
21. Elektrolitik dissosiasiya
22. Elektroliz
23. Metal və ərintilər
24. Oksidləşmə-reduksiya reaksiyaları
25. Elektrokimyəvi proseslər

KOLLOKVIUM SUALLARI

1. Kimya fənninin predmeti, inkişafı
2. Fiziki və kimyəvi hadisələr
3. Maddələrin təsnifatı
4. Kimyanın əsas anlayışları: kimyəvi element , kimyəvi işarələr və formullar
5. Həcmi nisbətlər və Avoqadro qanunu.
6. Kimyəvi elementlərin dövrü sistem cədvəli, Mendeleyevin elementləri dövrü qanunu.
7. Dövrələr, qruplar, yarımqruplar: böyük və kiçik dövrələr, əsas və əlavə yarımqruplar.
8. Kimyəvi rabitələr, tipləri: kovalent rabitə və ion rabitə.
9. Kimyəvi rabitələr, tipləri: metal və hidrogen rabitə
10. Oksidlər: tərkibi , alınması , xassələri

Qeyd: “Ümumi kimya” fənninin sillabusu Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi 24.08.2020-ci il tarixli F-383 sayılı qərarı ilə təsdiq olunmuş 050709 “Torpaqşünaslıq və aqrokimya” ixtisası üçün təhsil proqramı və fənn proqramı əsasında “Fizika , kimya və biologiya ” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq və tərtib edilmişdir (15 may 2025-ci il , prot. 10)

Fənn müəllimi:



k.ü.f.d., dos. İ. Babayeva

Kafedra müdiri v.i.e.



b.ü.f.d., dos. R. Şəmmədov